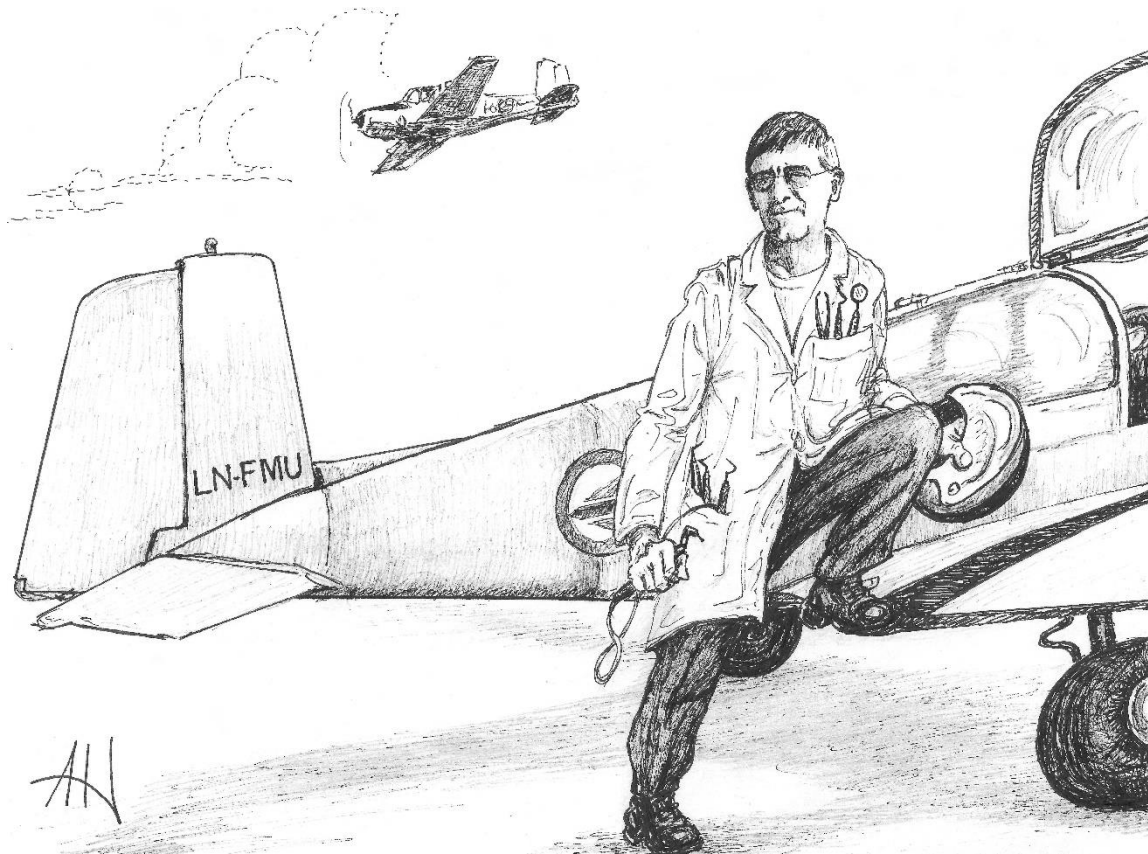

1968 Tall vi alltid husker

Verken tittelen her eller det som skal omtales er særlig oppsiktsvekkende, for å si det forsiktig, det er rett og slett et faktum, og selvsagt litt ulikt fra person til person. Visse hendelser både personlig, nasjonalt eller internasjonalt påvirker oss alle i større eller mindre grad. Noen tall glemmer du aldri og gir deg øyeblikkelig en assosiasjon, livet farer forbi i revy.

Øystein Belsvik er en kjent personlighet for svært mange, ikke bare som tannlege i Selbu, men som stor entusiast i flymiljøet på Værnes, med spesiell interesse for Saab Safir og andre fly med en viss nostalgi. Han forteller at han for en del år siden skulle få adgangskort til det de kaller «bankbygget» i Selbu. Han som skulle ordne med det, hadde det meget travelt, og ringte opp Øystein og fortalte at Øystein måtte komme straks og legge inn den personlige, firesifrede koden, altså igjen en av alle disse mangfoldige koder vi nå er belemret med og som nok skaper både forglemmelser og ergrelser. Flere har gule lapper med noterte koder, noen har de faktisk liggende i lommeboka/mobiltelefonen og så videre. Dette har selvsagt utviklet seg som et slags resultat av maktesløshet. Det er jo snart en kode bare for å få lov til å si noe. Vel,

tilbake til saksbehandler som på et vis måtte ha koden straks, helst i går. Det passet ikke Belsvik, han hadde heller ikke tid, faktisk ingen mulighet akkurat da - akkurat som det hjalp? Det gikk kanskje ikke helt inn hos fyren i andre enden. Så den hurtigtenkende Belsvik skjønte at skulle han komme videre i livet måtte han bare få dette unna med en gang, og han kjente meget godt og stolt selvsagt på vedkommende som skulle ha fått lagt inn koden. Øystein sa derfor som det var: «*Har ikke tid, ingen mulighet nå, men jeg stoler på deg - sett 4711*». Muligens var karen smart nok til ikke å kvittere på det, men bare la på røret. Vel, de kom seg i alle fall ut av knipen begge to, kanskje ikke helt reglementert, men tiden var en annen - for å bruke et forslitt uttrykk. Noen dager senere stakk vedkommende innom Belsvik med kortet.

«Du, si mø», sa'n, «de va da nå så kjeint me deinn koden. Men æ kjæm itj på det. E de en Zetor- type»?

For oss som tilhører 68-generasjonen eller der omkring, er vel 4711 ett av de mest kjente tall, for mange det aller mest kjente blant gutter, fordi det gir oss noen gode assosiasjoner om vår «jakt på jenter». Samfunnshuset, forsamlingshus generelt, oste av parfymen 4711 fra jenter i lårkorte kjoler og oppsatt hår. Eller like vakkert og betagende: i en bunad med en liten eim av 4711. «Kvinner i alle aldre i ekte bunad, er det vakreste Gud har skapt», er det de som hevder. Personlig kjenner jeg fortsatt lukten av jenter med en liten touch av 4711. Da utvider neseborene seg, og du skjønner at det er håp i verden. For meg, og mange andre, er 4711 et tall vi aldri vil glemme. Og det uttales trolig på gamle måten: «suåførelve». Jeg lurar på hvor mange gutter som har blitt forført av 4711?

Øystein Belsvik kommenterer tallet slik, når det innledningsvis her blir tenkt på traktor: *Ja, ja. Selbu er jo land for traktorer! Men 4711 er jo nesten like velkjent som Eau de Vie, "livets vann", eller "Aqua vitae", også "livets vann" og "vuishcaig" eller hvordan man nå skriver "livets vann" mer presist på gælisk: «uisce/uisge beatha», når man ikke bruker den anglifiserte uttalen, mer kjent som «whisky» (skotsk) / «whiskey» (irsk). Islendingene sier det som det er: ett av deres favorittbrennevin heter visst " Svarta daudir", litt justert i forhold til Livets Vann, kan man si. Men 4711 heter jo også så mangt: " Eau de Coligne", " Vann fera Köln", eller " Kölnisches wasser»: selvforklarende, for hva er vel så 4711, om ikke gatenummer/adressen i Köln, hovedkontoret for leveransene til verden av akkurat dette berømte, velduftende vannet fra Köln!*

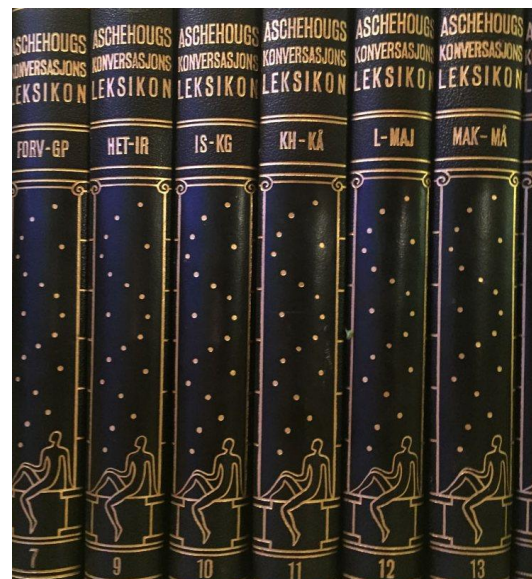
I min generasjon som vokste opp med Knut Bjørnsen og Per Jorsett som skøytereportere i særklasse, er det klart at 15.46.6 sitter der i hjernen for alltid. Knut «Kupper'n» Johannesen sin legendariske tid fra Squaw Valley i 1960. Hvorfor ble denne tiden sittende? Den er jo i og for seg en sinke i dag. Trolig var det mer på grunn av miljøet, reporteren og atmosfæren fra ulike skøytestadioner, eksempelvis Bislett. Skøyte løp var ved siden av Alf Prøysen datidens fremste indoktrinering, alle hørte på skøyte løp og noterte rundetidene, ja, hadde du en 50-øring kunne du kjøpe ferdiglagede notatbøker for EM og VM.

Det lå nok mer i naturen å kunne huske før. En hadde til og med i skoleverket lært seg å bruke assosiasjoner, kanskje gjennom akronymer (sammensatte bokstaver til et lett huskbart ord, som i sin tur hver bokstav representerte et ord eller en handling). Eller akrostikon, hvor en assosierer med konstruerte setninger. Ja, det finnes mange huskeregleregler og metoder, men det viktigste er alltid å velge rette foreldre. Det er utrolig hva du får fra «*ho mor og ha'n far*»! Og mye er også en treningssak. Dersom du vender deg til å bruke manus for den aller minste ting du skal si, ja, da blir du ingen taler. «Fin tale», står det i referatet. Å bruke manus er vel ingen fin tale, det er en opplesing. I dag synes mang en ungdom å kunne litt mindre enn vi kunne, men de kompensere med at de er meget flinke til å finne det, altså vet hvor det står. Og det er jo ingen i dag som har behov for et kostbart leksikon, slik vi vokste opp med. Jeg husker jeg kjøpte meg et meget stort leksikon i x-antall bind, på avbetaling over lang tid. Mest bortkastet. Litt bittert å tenke på. I dag en støvsamler. I dag «googler» vi fra dagens leksikon: smarttelefonen.

Knut «Kupper'n» Johannesen

Tidsskille er ofte noe i en større målestokk, det være seg nasjonalt eller internasjonalt - noe som på et vis forandret deg, oss eller verden. Det er en liten nyanseforskjell mellom ett tall du husker og et tidsskille, som selvsagt også kan inneholde ett eller flere tall. Et enkelt tall står der mer alene, ikke alltid, men ofte - og gir deg en minneverdig positiv eller negativ tanke, mens et tidsskille indikerer en mer forklarende handling/hendelse bak seg. Men fremfor alt er et tidsskille noe som berørte deg. Du var et vitne, eller rettere sagt: du husker nøyaktig hvor du var og hva du gjorde nettopp da flyene fløy seg inn i World Trade Center i New York den 11. september 2001. Du har ikke bare flyene som treffer tårnene på din

netthinne og i din hjerne for alltid, men du har dine egne omgivelser der for alltid. Hvor var du akkurat da det hendte, hva gjorde du, hvor stod du, satt du, hvem var du i lag med og hva var ditt mål for dagen, hva/hvor skulle du eller hadde du vært?

Innen diverse sikkerhetstenkninger snakker vi ofte om at «*alle tall har et navn*». Selv om de fleste vet hva vedkommende mener ved å uttrykke kun tallet alene, så sikrer vi oss ved å ha et pre- eller -post tilknyttet tallet. Det forhindrer misforståelser, det gir hjerne et stikkord, en tenkepause. En dobbelt sjekk. Å se noe på film, TV etc. virker forsterkende og huskes lettere for mange enn tall du leser i en bok.

Noen sier med en viss sannhetsgehalt, at et tidsskille for meg, trenger ikke være det for deg - men i det store og det hele er det nok det - det er nettopp derfor det er et tidsskille, det berører oss i flertall. Men at du husker andre tall enn andre, er rimelig - det er personlig. Og på festene på lokalene overalt, ble 4711 både kollektivt og landsdekkende, men for meg ble det også personlig. Jeg var nok ikke alene om det.

Ukjent/Reuters

Eksempel på noen tall eller kombinasjoner de fleste husker:

11.11.klokken 11	Første verdenskrig sluttet
15.46.6	«Kupper'n» i Squaw Valley i 1960
22. november 1963	Kennedy ble skutt
21. juli 1969 UTC	Første menneske går på månen
25. februar 1982	Oddvar Brå brakk staven
11. september 2001	World Trade Center

År - forrige årtusen

872	Harald Hårfagre samlet Norge til ett rike
1030	Slaget på Stiklestad (kristendommen befestet)
1349	Svartedauen
1263	Norgesvelde på sitt største
1397	Kalmarunionen
1433	Aslak Bolts jordebok
1536	Reformasjonen («Nyere tid» starter)
1645	Norge mister Jämtland og Härjedalen
1660	Enevelde
1665	Matrikkelen (ikke fullført, men lister satt opp)
1723	Matrikkelen
1814	Grunnloven - Norge ble selvstendig
1837	Kommunalt selvstyre
1884	Parlamentarismen innføres
1885	Nynorsk og bokmål likestilles
1905	Unionsoppløsningen - fikk vår egen konge

1913	Alminnelige stemmerett for kvinner
1940	Norge okkupert
1945	Freden
1957	Kongeskifte
1962	Kommunesammenslåinger begynner, blant annet til Stjørdal
1969	Første oljefunnene i Nordsjøen
1972	Rådgivende folkeavstemning om EF
1973	Oljekrisen: rasjonering/restriksjon bilkjøring
1991	Kong Olav dør / Gulfkrigen
1994	OL på Lillehammer
1994	Folkeavstemning om EU